

Catalogació del fons fotogràfic dels Xiquets de Tarragona*

Lluís Balart Boïgues i Albert Pallarès Roig

Fer castells és un costum que en les darreres dècades s'ha estès per nombroses comarques de Catalunya i fins i tot n'ha traspassat els límits administratius. Els practiquen colles organitzades amb aquesta finalitat a les festes locals i diades assenyalades i consisteix a enfilarse unes persones sobre les altres amb ordre i mètode fins assolir una alçada considerable –que com a mínim és de quatre pisos– mentre sona una música d'acompanyament executada amb gralles i timbal.

La seva vistositat ha atret l'interès dels fotògrafs professionals des d'un principi i dels aficionats així que es van anar popularitzant els equips fotogràfics. En paral·lel, es va desenvolupar un interès en les organitzacions castelleres per col·leccionar les imatges de les seves construccions efímeres, tant pel plaer de contemplar la seva actuació, com per tenir-ne un testimoni documental. Les colles més antigues han acumulat col·leccions que abasten un període cronològic que es pot remuntar a les darreries del segle XIX.

El fet casteller ha estat objecte de l'interès de cronistes i estudiosos que, des de diferents punts de vista, s'ha centrat en la gènesi i evolució dels grups i l'alçada i la complexitat tècnica de les estructures que es fan. Però no es coneix cap publicació d'un tractament sistemàtic de les imatges de temàtica castellera que preservi, en tant que sigui possible, la integritat de la informació que contenen.

En emprendre les tasques de classificació i ordenació de l'Arxiu de la Colla de Castellers Xiquets de Tarragona (AXT) es

va comprovar que el fons de fotografies és el més nombrós d'entre la documentació que es conserva i que els textos d'acompanyament que es precisen per a la seva presentació i recuperació eren molt escassos o bé nuls. En vista del gran nombre de documents que contenia es va dividir el treball de catalogació en diverses etapes. Es va considerar que calia començar per les fotografies més antigues, de les quals es coneixien poques dades.

Per redactar i executar el projecte, que va ser acceptat en el marc de l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, es va crear un equip multidisciplinari amb castellers dels Xiquets de Tarragona format per: Emilio García, fotògraf; Magí Mulet, psicòleg; Albert Pallarès professor d'ensenyament primari i vocal d'Arxiu i Publicacions de la Junta Directiva de la Colla de Castellers, coordinat per Lluís Balart, llicenciat en Història. S'ha constituït un Consell Assessor extern, format per la doctora Carme

Oriol i el doctor Joan Josep Pujadas, ambdós professors de la Facultat de Lletres de la Universitat Rovira i Virgili, que orienta i assessora el desenvolupament de la recerca.

El projecte consistia a localitzar el major nombre possible de fotografies de castells i castellers de la ciutat de Tarragona de la primera meitat del segle XX i catalogar-les, per fer l'anàlisi documental del contingut de cadascuna d'elles, explorar les relacions extrínseques entre la fotografia i les notícies de premsa relatives a les actuacions castelleres i cercar informació en les fonts orals. Les dades obtingudes s'han enregistrat en una base de dades, anomenada Mnemòsine, que té la doble funció d'administrar el fons documental i generar la taula que s'ha d'incorporar a l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya.

Com a resultat del treball s'ha establert una sèrie documental, amb una datació fiable, que abasta cronològicament un període superior al previst inicialment, ja que es disposa de fotografies des de *circa* 1890, fins a l'any 1970, que contenen fotografies de les colles tarragonines des de la creació dels Xiquets de Tarragona el 1926, fins a la unificació de l'any 1970: Colla Vella dels Xiquets de Tarragona, Nova i Nova dels Xiquets de Sant Magí. També hi ha imatges de castellers tarragonins que van viure al segle XIX i castells fets a Tarragona els primers anys del segle XX per colles vallenques.

Actuació castellera dels Xiquets de Tarragona. Festes de Santa Tecla, Tarragona (1931). Fotografia: Hermenegildo Vallvé Vilallonga.

(*) Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya, 2001. **Recerca/Documentació**